

Okolím Karlovských rybníků za poznáním

Lesy České republiky, s.p.
Lesní správa Česká Lípa

Obyvatelé lesa

Les je domovem mnoha druhů živočichů. Většina z nich se však setkání s člověkem raději vyhne. Mnozí lesní obyvatelé mají bystrý sluch nebo skvělý čich a proto rychle zmizí vždy, když se na vycházce chováme hlučně nebo když nás ucítí. Chceme-li tedy pozorovat srnu, jelena, veverku nebo početné druhy lesních ptáků, budme na své výpravě tiši a pozorní. Třeba zrovna nám se poštestí!

Srnc obecný (*Capreolus capreolus*)

Patří do čeledi jelenovitých a dosahuje hmotnosti až 20 kg. V létě má jeho srst červený odstín, v zimním období zbarvení znatelně tmavne. Samcům na hlavě vyrůstají parůžky až 25 cm vysoké. Srnci je každoročně shazují a nasazují paroží nové. Dvě srnčata, která srna klade v červnu, nejsou žádnou výjimkou. Srncí zvěř obývá kulturní krajinu od nížin do hor a ve zdejších lesích je běžnou lovnou zvěří. *Samec-srnc, samice-srna, mládě-srnče*

Jelen lesní (*Cervus elaphus*)

Velký sudokopytník, dosahující hmotnosti až 170 kg. Přes léto se zde s ním patrně nesetkáme. Počátkem zimy se objevují první tlupy, které sešly z hor a v podmínkách Karlovy bez problémů přezimují. Samci jelena lesního jsou v období říje charakterističtí svým hlasitým troubením, při kterém se snaží zastrašit soka, upoutat pozornost samic a udržet tak své stádo pohromadě. Okusem pupenů a ohryzem kůry jeleni značně poškozují les. Proto je prvořadým úkolem lesníka i myslivce hledat soulad mezi početním stavem zvěře a lesem. *Samec-jelen, samice-laň, mládě-kolouch*

Prase divoké (*Sus scrofa*)

Nepřežvýkavý sudokopytník, jeho hmotnost značně kolísá, v průměru činí 40 – 80 kg. Prase má nápadně velkou hlavu a relativně krátké končetiny. Srst je tvořena hustými štětinami, během zimy je hustší a tmavší. Černá zvěř má čtyři výrazně trojhranné špičky, jež při dorůstání zahýbají vzhůru. Slouží hlavně k vyrvání potravy a u samců také jako účinná zbraň při soubojích. Černá zvěř má skvěle vyvinutý čich a sluch, hůře vidí. V lesích je velmi užitečná vyrváním larev škodlivého hmyzu, na polních kulturách však značně škodí. *Samec-kňour, samice-bachyně, mládě-sele*

Liška obecná (*Vulpes vulpes*)

Nejrozšířenější divoce žijící zástupce našich šelem. Tato psovitá šelma má špičatou tlamu dlouhý huňatý ocas. Mláďata rodí a vychovává v zemních norách. Sem se uchyluje i při nepřízní počasí. Obývá zalesněná území s vhodnými úkryty a v době vegetace i pole s vysokými kulturami. Živí se hlavně myšovitými hlodavci a jinou drobnou kořistí. Na podzim s oblibou vyhledává i sladké ovoce. Postupně se rozšiřuje i na okraje městských aglomerací.

Veverka obecná (*Sciurus vulgaris*)

Středně velký, velmi pohyblivý hlodavec. Huňatý ocas napomáhá k udržení rovnováhy při lezení a usnadňuje až čtyřmetrové skoky v korunách stromů. Ostré zakřivené drápy umožňují bezpečný pohyb po větvích a kmenech. Za potravou tvořenou nejčastěji nejružnějšími semeny dřevin dokáže migrovat i na vzdálenost stovky kilometrů. Zbarvení srsti se liší podle lokality rozšíření i ročního období. V listnatých lesích převládá rezavá forma srsti, v jehličnatých tmavě hnědá. Nejčastějším predátorem veverek jsou kuny. Zjednodušeně platí, že když je hodně kun, je v lese málo veverek a naopak.

Holub hřivnáč (*Columba palumbus*)

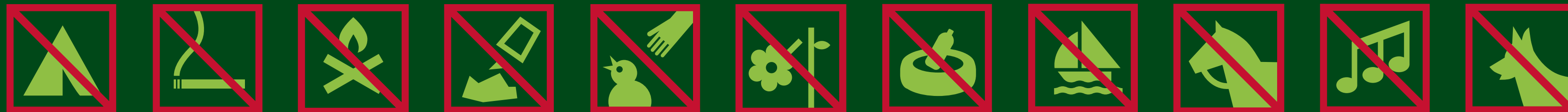
Náš největší divoký druh holuba z řádu měkkozobých. Na rozdíl od hrdličky divoké a holuba doupháka mají dospělí ptáci po stranách krku výrazně bílé skvrny. V okolních lesích je zcela běžný. Hnízdí vysoko v korunách stromů a do zdánlivě vratkého hnízda, spleteného z tenkých větviček snáší dvě bílá vejce. V běžném roce s dostatkem potravy stihne úspěšně vyvést i tři snůšky. Za potravou zaletuje do polí, kde sbírá nejružnější semena a zrní. Na podzim vytváří veliká hejna, která táhnou do zimovišť v jihozápadní Evropě.

Brhlík lesní (*Sitta europaea*)

Obývá všechny starší lesní porosty bez ohledu na jejich druhovou skladbu. Bez problémů se všemi směry pohybuje po kmenech stromů a to i hlavou dolů. Obratným odlupováním kůry se dostane i ke kořisti, která je ostatním ptákům nedostupná. Příliš velký vletový otvor do přirozené dutiny či budky dokáže „zazdíť“ směsí slin a zeminy tak, aby se mu jiní ptáci a predátoři (kuny) do hnízda nedostali. Je to stálý druh, svůj hnízdní okrsek neopouští ani za nejtvrdších lednových mrazů. Pro tmavý proužek přes oko bývá lidově nazýván „lesní pirát“.

Sýkora parukářka (*Parus cristatus*)

Druh obývajících téměř výhradně jehličnaté porosty. Na rozdíl od ostatních druhů sýkor je méně společenská, často se vyskytuje jen v párech, které neopouštějí svůj domovský okrsek ani v nejtuzších zimách. Mladí ptáci se na podzim přidružují k ostatním druhům sýkor a putují s nimi lesem. Drobný hmyz vyhledává uvnitř korun stromů, na kůře kmenů i na koncových větvích. Můžeme ji též pozorovat v hustých tyčovinách. V zimě se živí hlavně semeny jehličnanů. Parukářka si vytesává vlastní hnízdní dutiny ve ztrouchnivělém dřevě. Nepohrdne ani vyvěšenou budkou. Mezi sýkorami je nezaměnitelná krásnou chocholkou na hlavě, kterou při vzrušení vztyčuje.

Autoři textu: Libor Dostál, Jaroslav Junek, Josef Kadlec, Markéta Kavková
Autoři fotografií: Miloslav Brůna, Libor Dostál, Jaroslav Junek, Josef Kadlec, Markéta Kavková, Pavel Vonička, Martin Waldhauser

